NN 143/2020 (22.12.2020.), Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske broj: U-III-2674/2017 od 20. listopada 2020. i tri izdvojena mišljenja sudaca

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2758

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Goran Selanec i Miroslav Šumanović, u postupku koji je ustavnom tužbom pokrenuo Fadil Seferović, kojeg zastupa Nataša Owens, odvjetnica u Odvjetničkom društvu Owens i Houška d.o.o. u Zagrebu, na sjednici održanoj 20. listopada 2020. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba se odbija.

II. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Fadil Seferović (u daljnjem tekstu: podnositelj), kojeg zastupa Nataša Owens, odvjetnica u Odvjetničkom društvu Owens i Houška d.o.o. u Zagrebu, podnio je ustavnu tužbu u povodu presude Visokog upravnog suda Republike Hrvatske broj: Usž-3401/16-2 od 30. siječnja 2017., kojom je odbijena njegova žalba i potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu broj: UsI-3750/15-8 od 2. svibnja 2016., kojom je odbijen tužbeni zahtjev podnositelja za poništavanje rješenja I. Povjerenstva za žalbe Republike Hrvatske klasa: UP/II-217-02/15-06/51, ur. broj: 317-15-3 od 13. svibnja 2015., kojim je odbijena njegova žalba protiv rješenja Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: MUP), Policijske uprave zagrebačke, Policijske postaje Jastrebarsko broj: 511-19-39/9-SB-90-UP/I-21/1-2015. od 10. ožujka 2015., a kojim je rješenjem podnositelju prestao status stranca na stalnom boravku u Republici Hrvatskoj.

2. Podnositelj smatra da su mu presudama upravnih sudova i rješenjima nadležnih upravnih tijela povrijeđena ustavna prava zajamčena člancima 14. stavkom 2., 18., 26., 28., 29. stavkom 1., 32., 33., 35., 37. i 40. Ustava Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 56/90., 135/97., 113/00., 28/01., 76/10. i 5/14.). Također navodi i povrede konvencijskih prava zajamčenih člancima 6., 8., 13. i 14. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (»Narodne novine – Međunarodni ugovori« broj 18/97., 6/99. – pročišćeni tekst, 8/99. – ispravak, 14/02. i 1/06.; u daljnjem tekstu: Konvencija).

3. Ustavni sud je za potrebe ovog postupka pribavio spis Upravnog suda u Zagrebu broj: UsI-3750/15.

3.1. U skladu s člankom 27. stavkom 6. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst; u daljnjem tekstu: Ustavni zakon) od raspravljanja i glasovanja u ovom postupku izuzela se sutkinja Lovorka Kušan.

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI SLUČAJA

4. U postupku pokrenutom po službenoj dužnosti podnositelju je rješenjem MUP-a, Policijske uprave zagrebačke, Policijske postaje Jastrebarsko broj: 511-19-39/9-SB-90-UP/I-21/1-2015 od 10. ožujka 2015., na temelju članka 179. Zakona o strancima (»Narodne novine« broj 130/11., 74/13., 69/17. i 46/18.; u daljnjem tekstu: ZoS), prestao status stranca na stalnom boravku u Republici Hrvatskoj.

U obrazloženju rješenja navedeno je sljedeće:

»Fadil Seferović, sada bez državljanstva, stekao je status stranca na stalnom boravku, kao državljanin Bosne i Hercegovine, tada nositelj putne isprave Bosne i Hercegovine broj: 5310994, izdane dana 07.02.2007. godine u Doboju, Bosna i Hercegovina, s rokom valjanosti do 07.02.2009. godine uručenjem rješenja ovog Ministarstva broj: 511-01-74-UP/I-9190/6-07. od 10.07.2008. godine koje je uručeno dana 11. 08. 2008. godine.

Policijska postaja Jastrebarsko je rješenjem broj: 511-19-39/9-SB-90-UP/I-20/1-2015. od 27. 02. 2015. godine, donijetom sukladno članku 107. stavku 1. Zakona o strancima, određeno je protjerivanje imenovanog iz Republike Hrvatske te mu je određena mjera zabrane ulaska i boravka u Republici Hrvatskoj u trajanju od 1 /jedne/ godine.

Rješenjem Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine od 19.03.2013.g, uvažena je izjava Fadila Seferovića o odricanju od državljanstva Bosne i Hercegovine, kojom izjavom je imenovanom prestalo državljanstvo Bosne i Hercegovine. Postupak prestanka državljanstva Bosne i Hercegovine stranka je pokrenula u okviru upravnog postupka u Republici Hrvatskoj, po zahtjeva za stjecanje hrvatskog državljanstva, koji zahtjev je rješenjem ovog Ministarstva broj: 511-01-203-UP/I-1/1015/12-11 od 06. 11. 2014. godine odbijen.

Odredbom članka 153. stavka 4. Zakona o strancima propisano je da se odredbe ovoga Zakona koje se odnose na članove obitelji državljana države članice EGP-a primjenjuju i na strance-članove obitelji hrvatskih državljana.

Prema odredbi članka 179. stavka 1. točki 1. Zakona o strancima, propisano je da stalni boravak prestaje članu obitelji iz članka 162. ovoga Zakona koji nije državljanin države članice EGP-a ako ima zabranu ulaska i boravka.

U stavku 2. istog članka Zakona propisano je da rješenje o prestanku stalnog boravka iz stavka 1. ovoga članka donosi policijska uprava, odnosno policijska postaja, a protiv rješenja može se izjaviti žalba o kojoj odlučuje Povjerenstvo.

Sukladno članku 8. i članku 30. Zakona o općem upravnom postupku (»Narodne novine« broj: 47/09) stranci je pružena mogućnost osobnog sudjelovanja u postupku, te je dana 10.03.2015. godine, zapisnički saslušan kod ove Policijske postaje. U bitnom navodi da je upoznat da mora napustiti Republiku Hrvatsku i da mu prestaje status stranca na stalnom boravku, zbog zakonom propisanih razloga.

Nakon provedenog upravnog postupka i utvrđenog činjeničnog stanja, nadležno tijelo je utvrdilo da su ispunjeni uvjeti za primjenu odredbe članka 179. stavka 1. točke 1. Zakona o strancima, pa je odlučeno kao u izreci ovog rješenja.«

4.1. U skladu sa ZoS-om protiv navedenog rješenje bila je dopuštena žalba I. Povjerenstvu za žalbe u roku od 15 dana.

I. Povjerenstvo za žalbe rješenjem klasa: UP/II-217-02/15-06/51, ur. broj: 317-15-3 od 13. svibnja 2015. odbilo je kao neosnovanu žalbu podnositelja. U obrazloženju rješenja, između ostalog, navedeno je:

»U prvostupanjskom postupku, žalitelju je dana 10. 03. 2015. godine pružena mogućnost izjašnjavanja, kojom prilikom je izjavio da je njegov zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo odbijen rješenjem od 06.11.2014. godine, na koje je uložio pravni lijek. Navodi da mora napustiti Republiku Hrvatsku te da mu je poništen status stranca na stalnom boravku.

Prema podacima spisa predmeta evidentno je da je žalitelju kao državljaninu Bosne i Hercegovine na stalnom boravku u Republici Hrvatskoj, državljanstvo Bosne i Hercegovine prestalo izjavom o odricanju, na osnovu rješenja Ministarstva civilnih poslova Bosne i Hercegovine, Sektor za državljanstvo i putne isprave, broj: 06-1-30-1-598-ĆE/BA/13 od 19. 03. 2013. godine, radi postupka stjecanja hrvatskog državljanstva prirođenjem.

Također je na temelju podataka spisa predmeta utvrđeno da je rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske broj: 511-01-203-UP/I-1015/12-11. od 06. 11. 2014. godine, odbijen žaliteljev zahtjev za stjecanje hrvatskog državljanstva, pozivom na odredbu članka 26. stavka 2. Zakona o hrvatskom državljanstvu ('Narodne novine', broj: 53/91, 28/92 i 113/93), uz obrazloženje da je ocijenjeno da postoje razlozi od interesa za Republiku Hrvatsku radi kojih je navedeni zahtjev potrebno odbiti.

Osim, navedenog utvrđeno je da je rješenjem Policijske uprave zagrebačke, Policijske postaje Jastrebarsko broj: 511-19-39/9-SB-90-UP/I-20/1-2015. od 27. veljače 2015. godine određeno protjerivanje žalitelja iz Republike Hrvatske uz zabranu ulaska i boravka u Republici Hrvatskoj na vrijeme od jedne godine računajući od dana žaliteljeva napuštanja Republike Hrvatske. Dostava rješenja o protjerivanju provedena je, sukladno odredbi članka 85. Zakona o općem upravnom postupku, dana 10. ožujka 2015. godine.

Slijedom utvrđenog činjeničnog stanja pravilno je ocijenilo prvostupanjsko tijelo da su ispunjene zakonske pretpostavke za prestanak stalnog boravka žalitelju, pozivom na odredbu članka 179. stavak 1. točka 1. Zakon o strancima.«

4.2. Podnositelj je 18. lipnja 2015. podnio tužbu Upravnom sudu u Zagrebu.

Nakon uvida u cjelokupni spis predmeta, Upravni sud u Zagrebu odbio je tužbeni zahtjev podnositelja.

U obrazloženju presude navedeno je:

»Sud smatra da je pobijana odluka zasnovana na zakonu, te je prihvatio stajalište tuženika da su u konkretnom slučaju ispunjene zakonske pretpostavke za prestanak stalnog boravka tužitelju u RH. Pri tome treba naglasiti da je tužitelju pružena mogućnost osobnog sudjelovanja u postupku, jer je dana 10. ožujka 2015. godine zapisnički saslušan od strane PP Jastrebarsko. U svom iskazu je naveo da mu je odbijen zahtjev za primitak u hrvatsko državljanstvo, jer je odbio suradnju sa SOA-om, koja krši sva ljudska prava. Stoga SOA traži od tužitelja da mora napustiti RH, te da mu se poništiti i status stranca na stalnom boravku. Međutim, ukoliko tužitelj smatra da u postupanju sigurnosno-obavještajnih agencija ima zloupotreba u odnosu na njega, isti se upućuje na primjenu odredaba Zakona o sigurnosno-obavještajnom sustavu RH, koje se odnose na građanski nadzor nad radom sigurnosno-obavještajnih agencija. U konkretnom slučaju ispunjeni su uvjeti za primjenu članka 179. stavka 1. točke 1. Zakona o strancima, budući da je PU zagrebačka, PP Jastrebarsko donijela rješenje od 27. veljače 2015. godine, kojim je određeno protjerivanje tužitelja iz RH uz zabranu ulaska i boravka u RH na vrijeme od jedne godine, računajući od dana tužiteljeva napuštanja RH.«

4.3. Podnositelj je protiv presude Upravnog suda u Zagrebu izjavio žalbu, koju je Visoki upravni sud odbio kao neosnovanu i potvrdio presudu Upravnog suda u Zagrebu.

U obrazloženju presude navedeno je:

»Prema ocjeni ovog Suda osnovano je odbijen tužbeni zahtjev tužitelja, jer su u konkretnom slučaju ispunjene zakonske pretpostavke za prestanak stalnog boravka tužitelju primjenom članka 179. ZOS-a, iz razloga što je rješenjem tužitelju određeno protjerivanje i zabrana ulaska i boravka u Republiku Hrvatsku, a zakonom propisana posljedica je prestanak stalnog boravka, kako je to propisano navedenom odredbom.

Ovdje valja navesti da je rješenje o protjerivanju i zabrani ulaska i boravka u Republiku Hrvatsku postalo pravomoćno jer je presudom ovog Suda, poslovni broj: Usž-3898/16-2 od 30. siječnja 2017. godine odbijena žalba tužitelja i potvrđena presuda Upravnog suda u Zagrebu, poslovni broj: UsI-2251/15-9 od 2. svibnja 2016. godine kojom presudom je odbijen tužbeni zahtjev za poništenje

rješenja tuženika u predmetu protjerivanja i zabrane ulaska i boravka u Republici Hrvatskoj na vrijeme od jedne godine računajući od dana napuštanja Republike Hrvatske.«

III. PRIGOVORI PODNOSITELJA

5. Podnositelj u ustavnoj tužbi navodi kako smatra da su mu osporenim odlukama MUP-a, te upravnih sudova povrijeđena prava zaštićena Ustavom i Konvencijom. U tom smislu podnositelj ističe povrede prava na jednakost pred zakonom, prava na žalbu, prava na presumpciju nevinosti, prava na pošteno suđenje, prava na slobodno kretanje i biranje boravišta, zabranu protjerivanja, prava na štovanje i pravnu zaštitu osobnog i obiteljskog života, dostojanstva, ugleda i časti, prava na sigurnost i tajnost osobnih podataka i slobodu savjesti i vjeroispovijesti te slobodno očitovanje vjere.

Podnositelj u svojoj ustavnoj tužbi ukazuje i na sljedeće (pri citiranju sadržaja izostavljen je poseban način označavanja teksta):

»Podnositelj smatra da su mu gore navedena prava povrijeđena tako što je isključivo zbog njegove etničke i vjerske pripadnosti na njegovu štetu zloupotrebljen institut sigurnosne provjere, te je odbijanje njegove suradnje sa sigurnosno-obavještajnom agencijom koja se trebala sastojati od dostavljanja informacija o drugim članovima njegove etničke i vjerske zajednice predstavljeno kao da on predstavlja sigurnosni rizik odnosno da ne ispunjava uvjete za stjecanje hrvatskog državljanstva, odnosno da se iz njegovog ponašanja može zaključiti da ne poštuje pravni poredak i običaje u Republici Hrvatskoj te da su ispunjeni uvjeti za protjerivanje istog te oduzimanje statusa stranca na stalnom boravku.

Zbog negativnog, neobrazloženog mišljenja sigurnosno-obavještajne agencije prvo je odbijen zahtjev podnositelja za stjecanje hrvatskog državljanstva, radi čega je tužitelj postao apatrid, te mu je naknadno oduzet status stranca na stalnom boravku u RH te je naloženo njegovo protjerivanje, zbog čega je u konačnici podnositelj četiri godine bio osoba bez državljanstva i zbog čega je bio prisiljen napustiti teritorij Republike Hrvatske, gdje je živio 20 godina, te se sada nalazi u Bosni i Hercegovini.«

5.1. Slijedom navedenog, predlaže ustavnu tužbu usvojiti, ukinuti presude upravnih sudova, kao i akte donesene u upravnom postupku, uz naknadu troškova ovog ustavnosudskog postupka.

IV. OCJENA USTAVNOG SUDA

6. S obzirom na sadržaj ustavne tužbe i istaknute prigovore, Ustavni sud ocjenjivao je ustavnu tužbu s aspekta prava na pravično suđenje zajamčenog člankom 29. stavkom 1. Ustava i člankom 6. stavkom 1. Konvencije.

Mjerodavni dio članka 29. stavka 1. Ustava glasi:

»Članak 29.

»Svatko ima pravo da ... sud pravično ... odluči o njegovim pravima i obvezama ...

(...)«

Mjerodavni dio članka 6. stavka 1. Konvencije glasi:

»Članak 6.

PRAVO NA POŠTENO SUĐENJE

»Radi utvrđivanja svojih prava i obveza građanske naravi ... svatko ima pravo da ... sud pravično ... ispita njegov slučaj.

(...)«

6.1. Ustavni sud podsjeća da je u odluci broj: U-III-1001/2007 od 7. srpnja 2010. (»Narodne novine« broj 90/10.) utvrdio da se jamstva prava na pravično suđenje, sadržana u članku 29. stavku 1. Ustava, primjenjuju i na sudski postupak pred upravnim sudovima (upravni spor), koji je uređen člankom 19. stavkom 2. Ustava.

a) Načelna stajališta

6.2. Pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava skup je postupovnih jamstava kojima se osigurava pravičnost postupka. Ono ima tako važno mjesto u demokratskom društvu da ne može biti nikakvog opravdanja za restriktivno tumačenje tih jamstava. Načelo pravičnosti sudskog postupka treba poštovati u svim okolnostima. Međutim, odgovor na pitanje što čini pravičan postupak ne može podlijegati jednom nepromjenjivom pravilu, nego ovisi o svim okolnostima svakog pojedinog postupka. Osnovna zadaća Ustavnog suda pri ocijeni prigovora koji potpadaju pod članak 29. Ustava jest razmotriti čitav postupak kao jedinstvenu cjelinu, a ne na temelju jednog izoliranog čimbenika, događaja ili aspekta, iako nije isključeno da jedan određeni čimbenik može biti od odlučujućeg značaja pri ocjeni pravičnosti postupka (vidi točku 5. odluke Ustavnog suda broj: U-III-3538/2017 od 18. travnja 2017., www.usud.hr).

6.3. Kad je riječ o tumačenju i primjeni prava na konkretne slučajeve, Ustavni sud, u načelu, ne smije zamijeniti pravna stajališta nadležnih sudova svojima sve dok sudske odluke ne otkrivaju bilo kakvu arbitrarnost, a dostatno su obrazložene i, po potrebi, upućuju na relevantnu sudsku praksu. Ustavni sud podsjeća da nije njegova zadaća preuzeti ulogu sudova, koji su prvi pozvani interpretirati zakone. Zadaća Ustavnog suda ograničena je na ispitivanje jesu li učinci takve interpretacije sudova suglasni s Ustavom s aspekta zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda.

b) Primjena načelnih stajališta na konkretan predmet

7. U svijetlu navedenih okolnosti, kao i utvrđenja Ustavnog suda o načinu vođenja konkretnog postupka i o načinu na koji su obrazložene osporene odluke, pravo koje je primijenjeno pri njihovom donošenju, kao i činjenica da su u odnosu na razloge koje je podnositelj već isticao tijekom postupka koji je prethodio ustavnosudskom postupku, rješenja MUP-a i Povjerenstva za žalbe i osporene presude upravnih sudova detaljno obrazložene i pružaju relevantne i dostatne odgovore na podnositeljeve prigovore navedene u tužbi, žalbi i ustavnoj tužbi, te utemeljeno upućuju na zaključak da u konkretnom slučaju ne postoje razlozi za sumnju u arbitrarnost u postupanju i odlučivanju nadležnog upravnog tijela i upravnih sudova.

Ustavni sud smatra da su u postupku upravnog spora Upravni sud u Zagrebu i Visoki upravni sud, postupajući sukladno ustavnoj ovlasti iz članka 19. stavka 2. Ustava, razmotrili sve meritorne prigovore podnositelja (točke 4.2. i 4.3. odluke) te su utvrdili da su ispunjene zakonske pretpostavke za prestanak njegovog statusa stranca na stalnom boravku u Republici Hrvatskoj, jer je pravomoćnim rješenjem podnositelju već određeno protjerivanje i zabrana ulaska i boravka u Republici Hrvatskoj, što za posljedicu ima prestanak stalnog boravka u Republici Hrvatskoj.

Ustavni sud primjećuje da je podnositelj tijekom postupka radi protjerivanja iz Republike Hrvatske, te nastavno i u ovom postupku zbog prestanka statusa stranca na stalnom boravku u Republici Hrvatskoj, isticao kako smatra da je u odnosu na njega potrebno primijeniti članak 12. Direktive Vijeća 2003/109/EZ o statusu državljanina trećih zemalja s dugotrajnim boravištem državljanima od 25. studenoga 2003. (u daljnjem tekstu: Direktiva), kojim je propisana zaštita od protjerivanja, odnosno prema kojem »države članice mogu odlučiti protjerati osobu koja ima dugotrajno boravište samo ako predstavlja stvarnu i dovoljno ozbiljnu prijetnju javnom poretku ili javnoj sigurnosti«.

Međutim, kako to proizlazi iz presude Upravnog suda u Zagrebu, podnositelj je imao odobreni privremeni boravak u Republici Hrvatskoj u kontinuitetu od 8. travnja 2005. do 10. kolovoza 2008., dok je rješenjem MUP-a broj: 511-01-74-UP/I-9190/5-2007 od 10. srpnja 2008. podnositelju odobren stalni boravak u Republici Hrvatskoj. Članak 4. Direktive (Poglavlje II., Trajanje boravka) propisuje da države članice odobravaju status osobe s dugotrajnim boravištem državljanima trećih zemalja koji zakonito i neprekinuto borave na njezinom području pet godina neposredno prije podnošenja odgovarajućih zahtjeva. U slučaju podnositelja utvrđeno je da je stekao status stranca na stalnom boravku nakon što je prije podnošenja zahtjeva za stalni boravak imao tri godine odobren privremeni boravak u Republici Hrvatskoj, te se odredbe Direktive na njega nisu mogle primijeniti.

7.1. Slijedom svega iznijetog, Ustavni sud smatra da osporenim odlukama podnositelju nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje zajamčeno člankom 29. stavkom 1. Ustava.

OSTALI PRIGOVORI

8. Ostali prigovori podnositelja vezani uz članke 14. stavak 2., 18., 26., 28. stavak 1., 32., 33., 35., 37. i 40. Ustava, te članke 6., 8., 13. i 14. Konvencije, na način kako su postavljeni u ustavnoj tužbi te u mjeri u kojoj bi u okolnostima konkretnog slučaja osporeni akti mogli utjecati na ostvarivanje sadržaja tih ustavnih i konvencijskih normi, ne upućuju na mogućnost povrede ljudskih prava i temeljnih sloboda zajamčenih Ustavom i Konvencijom.

9. U odnosu na zatraženi trošak ustavnosudskog postupka, Ustavni sud ističe da u skladu s člankom 23. Ustavnog zakona u ustavnosudskom postupku svaki sudionik snosi svoje troškove, ako Ustavni sud ne odluči drukčije. U konkretnom slučaju Ustavni sud nije utvrdio razloge za drukčije postupanje.

10. Slijedom navedenog, na temelju članaka 73. i 75. Ustavnog zakona donesena je odluka kao u izreci.

10.1. Odluka o objavi (točka II. izreke) temelji se na članku 29. Ustavnog zakona.

Broj: U-III-2674/2017
Zagreb, 20. listopada 2020.

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Predsjednik
dr. sc. Miroslav Šeparović, v. r.

* * *

Na temelju članka 27. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) prilažem sljedeće

IZDVOJENO MIŠLJENJE U ODNOSU NA ODLUKU USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE U PREDMETU BROJ: U-III-2674/2017 OD 20. LISTOPADA 2020.

Žalim što se ne mogu složiti s mišljenjem većine da se u konkretnom ustavnosudskom predmetu broj U-III-2674/2017 ustavna tužba odbije.

Do konkretnog ustavnosudskog postupka ne bi niti došlo da je podnositelju ustavne tužbe pozitivno riješen zahtjev za primanje u hrvatsko državljanstvo, a koji mu je neosnovano odbijen.

S obzirom da su razlozi mog protivljenja isti kao što su detaljno obrazloženi u izdvojenom mišljenju uz odluku Ustavnog suda broj: U-III-2039/2017 od 20. listopada 2020. godine, radi izbjegavanja nepotrebnog ponavljanja upućujem zainteresirane na tu odluku.

Zagreb, 26. listopada 2020.

Sudac
Andrej Abramović, v. r.

* * *

Na temelju članka 27. stavaka 4. i 5. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske (»Narodne novine« broj 99/99., 29/02. i 49/02. – pročišćeni tekst) prilažem sljedeće

IZDVOJENO MIŠLJENJE
U ODNOSU NA ODLUKE USTAVNOG SUDA REPUBLIKE HRVATSKE U PREDMETIMA BROJ: U-III-2039/2017, U-III-2040/2017, U-III-2673/2017 I U-III-2674/2017 OD 20. LISTOPADA 2020.

Izražavam duboko neslaganje kako s izrekama ovih predmeta tako i s načinom na koji je većina svjesno izbjegla svoju odgovornost iz članka 27. stavka 2. Ustavnog zakona o Ustavnom sudu Republike Hrvatske jer nije pružila precizne i jasne ustavnopravne argumente koji su sposobni opravdati ocjenu izraženu kroz izreku odluke. Stajališta koja većina daktilografski navodi u dijelu obrazloženja koje bi trebalo sadržavati građanima razumljiv, pravno potkrijepljen i logički koherentan narativ koji opravdava konačni zaključak izražen u izraci jednostavno nemaju tu sposobnost. Njihova uloga je stvoriti privid, a ne pravnu uvjerljivost koja bi trebala biti temelj povjerenja građana u instituciju Ustavnog suda.

Konkretna skupina predmeta zorno razotkriva jednu od najvećih nedostataka ustavnog sudovanja tijekom mandata ovog sastava pa i nekoliko prethodnih. Nedostatak dosljednosti pa i poštovanju prema odlukama koje je Ustavni sud donio u prethodnim predmetima, a koji su od izravne važnosti za konkretan predmet o kojem Ustavni sud odlučuje u danom trenutku. Bojim se da takva nedosljednost nije slučajna. Držim da je prvenstveno, iako ne isključivo, rezultat nedovoljnog razumijevanja važnosti institucije Ustavnog suda i njene uloge kao jamca stabilnosti ustavnog poretka. Posljedično Ustavni sud ne uspijeva, niti je to ovakvim pristupom moguće, razviti stabilnu sudsku praksu (doktrinu) o niti jednom važnijem ustavnopravnom pitanju. U konačnici sve je prepušteno izuzetno subjektivnim nahođenjima pojedinačnih sudaca i sutkinja koji ulogu Ustavnog suda svode na pukih sedam ruku u zraku. U takvom pristupu ustavnopravna argumentacija pati i često ostaje svedena na formu lišenu svog osnovnog sadržaja.

Ustavni sud se u obrazloženjima svojih odluka učestalo poziva na svoje prethodne odluke. Štoviše, vrlo često inzistira da one izražavaju ustaljenu praksu suda. Naravno, osobno u potpunosti podržavam pristup koji inzistira na dosljednoj primjeni doktrinarnih stajališta koje je sud kroz svoju praksu zauzeo u prethodnim predmetima sa relevantno sličnim činjeničnim supstratom. Dosljednost u tumačenju odredbi materijalnog i postupovnog (ustavnog) prava koja se zrcali u predvidljivim zaključcima koji proizlaze iz njihove primjene na dovoljno sličan činjenični supstrat različitih predmeta preduvjet je pukog minimuma pravne sigurnosti. Temeljna zadaća najviših sudova unutar pravnog poretka upravo i jest razvoj i uspostava pravnih stajališta (doktrina) oko bitnih pravnih pitanja čime građanima jamče ujednačenost sudske prakse kroz hijerarhiju sudova kao nezavisnih nositelja sudske grane državne vlasti.

Oni koji odbacuju ovakvo poimanje sudovanja lakonski se pozivajući na navodne razlike između zakonskog pozitivizma i presedanskog prava, iako često dovoljno ne poznaju niti jednu niti drugu od ove dvije pravne kulture, jednostavno ne razumiju svrhu sudovanja u demokratskim pravnim porecima. Dosljednost u tumačenju i poimanju pravnih odredbi (sudska doktrina) odnosno u njihovoj primjeni s obzirom na sličnosti i razlike u činjeničnom supstratu konkretnih predmeta je inherentno zadaći sudovanja u ustavnim porecima koji izviru iz temeljne vrednote vladavine prava.

Točno, nezavisnost sudske vlasti je jedna od »svetinja« ustavnih demokracija.

No nezavisnost ne uključuje neodgovornost. Većini građana razumljivo, pravno potkrijepljeno i logički koherentno obrazloženje iz kojeg je razložno 1) zbog čega se sud odlučio za određeno poimanje relevantne pravne odredbe (kojim vrednotama i društvenim ciljevima ono služi) i 2) kako točno primjena tog stajalište na konkretne činjenice pojedinog predmeta doprinosi vrednotama i ciljevima koji stoje iza njega predstavlja sam kamen temeljac odgovornosti sudske vlasti građanima kao grane nezavisne od svakodnevnih političkih procesa putem kojih oni uobičajeno pozivaju državnu vlast na odgovornost.

Sudske odluke iz kojih nije moguće zaključiti (bez pomoći niza »stručnih pravnih prevoditelja«) kojim točno postupkom poimanja i razlučivanja je sud došao do određenog zaključka kojeg je izrekao temeljem svog autoriteta nositelja državne vlasti nikako nisu izraz ideje da u političkom sustavu ustavne demokracije vlada pravo kao rezultat unaprijed Ustavom propisanog postupka demokratskog donošenja političkih rješenja temeljem kojeg ona i dobivaju svoje pravnu